

Metody knihovnické práce (VIKBA04)

2. Vývoj knihovnictví v ČR po roce 1918

Martin Krčál

České knihovnictví před rokem 1989

Období první republiky

■ 1. knihovnický zákon

- ❖ 1919 - Zákon o veřejných knihovnách obecných
  - pouze pro veřejné knihovny
  - každá obec musela mít svou knihovnu (do 2 let)
  - financováno obcí, definován i min. rozpočet
  - profesionální knihovník v knihovně nad 10.000 obyvatel
  - výpůjční doba dle počtu obyvatel, bezplatné služby
  - sestavil jej L. J. Živný, vycházel z angloamerických zkušeností a doplnil je zkušenostmi ze Skandinávie
  - na SVK a Podkarpatské Rusi až od roku 1926
  - i přes snahu nebyl za 1. republiky nikdy novelizován
  - problémy v době hospodářské krize

Situace za první republiky

- rozvoj knihovnictví (1919-1928)
- vzdělávání knihovníků
  - ❖ původně 2-3 týdenní kurzy (Živný)
  - ❖ 1920 - 1927 – Státní knihovnická škola (Tobolka), studium trvalo 1 rok
  - ❖ učila se dějiny knihtisku, katalogizace, půjčování a doplňování fondů
  - ❖ 1926 - kurzy na FF UK na 2 roky (Tobolka)

Situace za první republiky

■ vznik knihoven

- ❖ 1929 – vznik MěK v Praze, vlastní budova
- ❖ 1935 – Národní a univerzitní knihovna
  - v Klementinu, konzervační fond (J. Borecký)
- ❖ 1921 – Brněnská Veřejná knihovna obecní
  - dnes KJM, 1. knihovník J. Mahen (A. Vančura)
- ❖ 1923 – Univerzitní knihovna v Brně
  - dnes MZK, pro potřeby univerzity, dříve veřejná, vzniklo 14 poboček
  - univerzitní knihovny také v OL a BA

■ knihovnické spolky

- ❖ 1919 – Spolek čs. knihovníků a jejich přátel
  - Tobolka a Koutný
- ❖ 1927 – Spolek knihovníků veř. obecních knihoven
  - Brno, Mahen
- ❖ spolupráce se zahraničím (IFLA)

Situace za první republiky

■ po roce 1929

- ❖ krize, problémy s financováním
- ❖ snížení životní úrovně
- ❖ větší využívanost knihoven
  - braková literatura

■ 1935 – povinný výtisk

■ 1937 – zákaz nacistických knih v knihovnách

■ za války cenzura, problémy s financováním, uzavření univerzit

Vývoj po roce 1945

- obnova knihoven, spolků a škol
- 1948 – převrat, cenzura, knihovny přizpůsobovány potřebám státu
- 1950 – obnoveny knihovnické kurzy na FF UK
- 1953 – vznik středních knihovnických škol v Praze a Brně

Období 1948 - 1989

■ 2. knihovnický zákon

- ❖ 1959 - Zákon č. 53/1959 sb. O jednotné soustavě knihoven (2. knihovnický zákon)
  - všechny druhy knihoven
  - vytvořen jednotný systém knihoven
    - lidové (veřejné) knihovny, místní (malé obce), městské (velké obce), okresní, krajské, státní knihovny, vědecké knihovny, technické vědecké knihovny
  - důraz na spolupráci (MVS, výměna info, akvizice, metodiky,...) a centralizaci
  - zasloužil se o něj Jaroslav Drtina
  - přeměna NK na Státní knihovnu ČSR, povinnost konzervace fondu, budování České národní bibliografie, vedoucí knihovna, poradenství ostatním, centrální řízení

Období 1948 - 1989

■ knihovníci

- ❖ ve velkých knihovnách vystudovaní odborníci
- ❖ malé knihovny dobrovolníci, platí i o akademických knihovnách (pobočky)

■ literatura

- ❖ přednostní právo na nákup literatury
- ❖ nenakupuje se v zahraničí, orientace na SSSR a jeho literaturu a vědu
- ❖ vyřazování literatury (od 50. let) – indexy zakázaných knih

Období 1948 - 1989

- 1959 - Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací (ÚVTEI)
  - ❖ nákupy literatury ze zahraničí pro podniky
- 1974 – Zásady rozvoje ISK
  - ❖ zaměřeno na státní vědecké knihovny
  - ❖ budování regionálního fondu (povinný výtisk)
  - ❖ vytvářené souborných bibliografií a přispívání do ČNB
  - ❖ podpora menším knihovnám
  - ❖ podpora výzkumné činnosti
    - orientace na uživatelské výzkumy, publikační činnost,...

Spolupráce

- snaha o centralizaci postupů
- vytváření vlastních pravidel nebo inspirace v SSSR
  - ❖ nebyla potřeba spolupráce se zahraničím
  - ❖ 1959 - Pravidla jmenného katalogu (Nádvorník)
  - ❖ 1965 - ČSN 01 0195 Bibliografický (dokumentační) a katalogizační záznam
  - ❖ přístup se mění v 80. letech (pravidla ISBD v ČNB, automatizace)
  - ❖ více: <http://full.nkp.cz/nkkr/Nkkr9902/9902055.html>

Vývoj po roce 1989

Rok 1989

- dlouhá tradice knihovnictví
- vysoká míra centralizace
  - ❖ systém knihoven, legislativa
- chybějící prestiž
  - ❖ dobrovolní knihovníci
- chybějící literatura
  - ❖ zahraniční
  - ❖ cenzurovaná
- chybějící technologie
- prostory

90. léta

- měnící se společenské prostředí
- změna uživatelů
  - ❖ nové potřeby, kvalita, rychlost, komfort
  - ❖ nové služby
- transformace knihoven
  - ❖ menší správní celky, rušení okresů, kraje
- změny zřizovatelů
  - ❖ např. knihovny měst a obcí
- rekonstrukce, nové stavby

90. léta

- rozvoj spolupráce
  - ❖ zahraniční
  - ❖ domácí
- internet
- automatizace knihovnických procesů
- zavádění ICT
- standardizace

3. knihovní zákon

- 257/2001 Sb. Zákon ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (**knihovní zákon**)
  - ❖ základní rozdělení knihoven
  - ❖ otevírá systém knihoven
  - ❖ **definuje VKIS**

Získávání dokumentů

- návrat zakázané literatury
- nákupy ze zahraničí
- finanční prostředky
  - ❖ dlouhodobé podfinancování
  - ❖ stejné rozpočty **x** pokles nominální hodnoty, růst cen dokumentů (inflace, DPH) ⇒ méně zakoupených dokumentů
  - ❖ chybí prostředky na kvalitní a dlouhodobé systematické rozvíjení fondů
  - ❖ granty - podpora EIZ, kontinuita???
  - ❖ vliv krize 2009 (viz [Čtenář](#))

Získávání dokumentů

- EIZ – zvyšující se náklady (až +10% ročně)
- řešení = Open Access???
- nové typy dokumentů
  - ❖ problém legislativa (e-knihy)

Zpracování dokumentů

- výměna bibliografických záznamů
  - ❖ SK ČR, WorldCat
- sdílená katalogizace
- přijetí zahraničních standardů
  - ❖ AACR2, UNIMARC/MARC21,...
- nové typy dokumentů
  - ❖ zejména elektronické
- zavádění ICT
- větší požadavky uživatelů
  - ❖ na vyhledávání (nové postupy při zpracování)

Zpracování dokumentů

■ věcné zpracování

- ❖ MDT
- ❖ české ekvivalenty předmětových hesel LoC
- ❖ Soubor národních autorit
- ❖ metoda Konspektu

■ obohacování bibliografických záznamů

- ❖ obálky, obsahy, anotace,...
- ❖ Obálkyknih.cz, LibraryThink, OpenLibrary

Správa a ochrana dokumentů

- do roku 1989 chybí strategie a nástroje
- 90. léta – pokusy o nápravu (NKP)
  - ❖ pracoviště mechanické očisty, mikrobiologie a klimatologie, přímé digitalizace vzácných rukopisů a starých tisků
  - ❖ pracoviště ochranného reformátování novodobých dokumentů
- kvalitní technologie, dodržování mez. standardů, podfinancování

Digitalizace

- cenově dostupné technologie
- robotické skenery
- uchování národního dědictví
- projekt Národní digitální knihovna
  - ❖ spolupráce s Google Books (viz web MZK)
  - ❖ cíle:
    - digitalizace významné části bohemikální produkce 19. - 21. století
    - dlouhodobé uložení dokumentů ve spolehlivém digitálním úložišti
    - zpřístupnění digitálních dokumentů v jednotném rozhraní s vysokou mírou možné personalizace
  - ❖ do roku 2019

Digitalizace

■ e-prezenčka

- ❖ projekt MU (model přebírají i jiné knihovny)
- ❖ zpřístupnění dokumentů v knihovně
- ❖ omezení legislativou

Technologie

- knihovní systémy, katalogy
  - ❖ retrokonverze
- IS knihoven, intranet, webstránky
- nástroje pro správu a efektivní využívání EIZ
  - ❖ linkovací nástroje, metavyhledávače, velké indexy, citační SW, správa EIZ
- digitální knihovny
- komunikační technologie
  - ❖ VoIP, Skype, IM, sociální sítě
- Web 2.0, 3.0, Library 2.0, Cloud,...

Služby

- velká proměna
- snaha o srovnání se světem
- část služeb prošla transformací
- nové služby
  - ❖ reprografické, elektronické služby
- orientace na informační vzdělávání
  - ❖ dospělí, děti, podpora čtenářství
- zprostředkování služeb
  - ❖ jiné knihovny a instituce

Služby

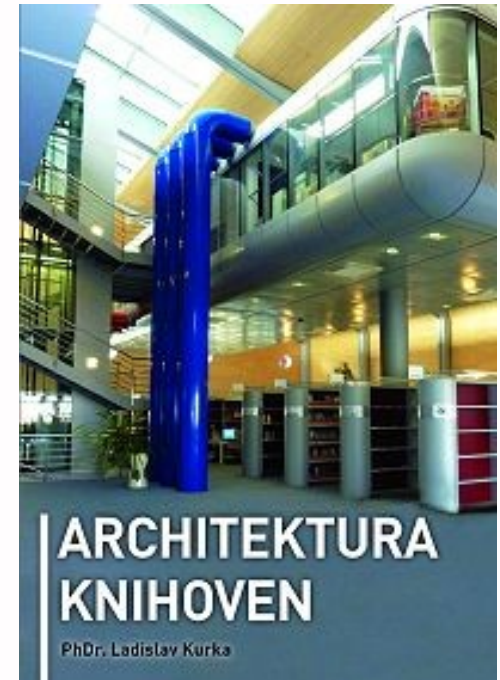
- rozvoj referenčních služeb
- virtualizace služeb
  - ❖ zatím jen katalogy, vzdálený přístup k EIZ, přístup k digitálním knihovnám, referenční služby, komunikace online
  - ❖ využití nových technologií (IM, soc. sítě, SL)
  - ❖ [Centrální portál knihoven](#)
- Library 2.0
  - ❖ individuální přístup, moderní služby, stálá dostupnost, komfort,...
  - ❖ blogy, RSS, wiki, soc. sítě, online nástroje

Knihovna = místo pro setkávání komunity

- důraz na pohodlí a komfort služeb
  - ❖ klidové a odpočinkové zóny
  - ❖ seminární studovny
  - ❖ občerstvení
  - ❖ provozní doba - model 24/7 ???
  - ❖ příjemný personál
- různé cílové skupiny = jiné potřeby
- přestavby knihoven, finance
- ukázky

Architektura knihoven - tip

- **KURKA, Ladislav. *Architektura knihoven*. 1. vyd. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky, 2011. 86, 7 s. ISBN 978-80-85851-20-5.**

Služby

- spolupráce s jinými institucemi
  - ❖ komerční – pomoc s financováním, projekty
- objevování významu propagace a PR
  - ❖ Celé Česko čte dětem
  - ❖ Kniha mého srdce
  - ❖ spolupráce s médii
  - ❖ netradiční propagace (GR)

GUERRILLA READERS

READING BADGES
čtenářské placky

Jsi čtenář, knihovník? Rád čteš, miluješ knížky, nemůžeš se odtrhnout od své stečky, police s knihami u tebe doma už začíná většinou pokoj? Nebo nechceš (ne) číst, ale čtení fandíš a přispadá ti, že je v kurzu?

Guerrilla Readers ve spolupráci s Bad Gees představují sérii čtenářských plackek, ze kterých si určitě vybereš motiv, který ti sedí! Dej světlo světu, že fandíš Čtení! Placky k dostání na www.badgees.cz

WWW.BADGEES.CZ
WWW.GRADEES.CZ

BRIDGE-GIRL, VERONIKA VERONIKA, THE LIBRARIAN

bad gees

Docela jsem pýtlán SEM

NABÍDNĚTE SVÝMI ČTENÁŘŮM VÍCE!

K "Z" jich zbývá ještě spousta. Knih, které mě neosloví.

Vzdělávání

- změna obsahu knihovnické profese
- vzdělání pracovníků knihoven
- projekty CASLIN, MOLIN, NAKLIV, CEINVE
- jazyková bariéra
  - ❖ projekt MOLIN – m.j. vzdělávací centrum
- profesní sdružení knihovníků
  - ❖ [SKIP](#), [SDRUK](#), [AKVŠ](#), [SKAT](#), [SUAleph](#),...
  - ❖ [Mezinárodní](#) (ALA, IFLA, OCLC, EBLIDA,...)

Vzdělávání

■ profesní časopisy

- ❖ Inflow, ProInflow, Ikaros, Knihovna Plus, Duha, Čtenář, Knihovnický zpravodaj Vysočina, Bulletin SKIP, Zpravodaj JIB, Sova, U nás,...

■ knihovnické akce

- ❖ Knihovnické konference, semináře, vzdělávací akce (web NTK)
- ❖ Akce na ProInflow)
- ❖ Conferencealerts.com (upozorňování na akademické konference)

■ e-learning

Knihovnické školy

- střední školy

- ❖ <http://ipk.nkp.cz/akce/knihovnicke-skoly>

- vyšší odborné školy

- ❖ [VOŠIS Praha](#)

- ❖ [VOŠ Brno](#)

- vysoké školy

- ❖ KISK, ÚISK, Opava

**JSOU POTŘEBA
KNIHOVNÍCI
V KNIHOVNÁCH???**

Spolupráce se zahraničím

- výměnné pobyty, výměna zkušeností
  - ❖ Erasmus, STELLA
- sdílení záznamů do zahraničních katalogů
  - ❖ WorldCat
- mezinárodní semináře a konference
  - ❖ Caslin, Inforum, Infos (SVK)
  - ❖ účast na zahraničních konferencích (podporují i sdružení – např. [AKVŠ](#), [SKIP](#))
- členství v hlavních mez. organizacích
  - ❖ např. [NKP](#), [NTK](#), [SKIP](#)

Spolupráce se zahraničím

- malá účast, spíše pasivní
- chybí osobnosti???
- jazyková bariéra
- přínos???
  - ❖ publikování českých zástupců v odborných časopisech = stále stejná témata, chybí nové info
  - ❖ rozvoj komunity po odborné stránce???
  - ❖ prestiž???
  - ❖ navázání trvalých vztahů a vazeb

Domáci spolupráce

- výměna zkušeností
- financování
  - ❖ projekty - automatizace, EIZ, nové služby
  - ❖ peníze z EU (např. OP VaVPI), absence Prahy
- Projekty:
  - ❖ Partsip, Nakliv

Knihovnická komunita

- spolupráce???
- omlazující se
  - ❖ zejména akademické knihovny
- nové nápady
- spolupráce v rámci oborů
  - ❖ např. HOK
- spolupráce dle témat
  - ❖ např. e-knihy
- nejednotnost, zájmové skupiny

Knihovnické ceny a soutěže

■ Knihovna roku

- ❖ uděluje ministr kultury
- ❖ nařízení vlády č. 5/2003 Sb., o oceněních v oblasti kultury, udělovaných MK...
- ❖ dlouhodobé zásluhy o rozvoj knihovnictví v obcích
- ❖ mimořádný přínos k rozvoji veřejných knihovnických a informačních služeb
- ❖ od roku 2003

Knihovnické ceny a soutěže

■ Cena Z. V. Tobolky

- ❖ uděluje SDRUK
- ❖ za rozvoj českého knihovnictví
- ❖ za celoživotní práci v knihovnictví

■ Knihovnická cena

- ❖ uděluje výkonný výbor SKIP
- ❖ za dlouholetou činnost v knihovnictví
- ❖ od roku 2001

Knihovnické ceny a soutěže

■ Ceny konference Inforum

- ❖ uděluje AiP na konferenci Inforum
- ❖ ocenění nejvýznamnějších a nejlepších českých produktů, služeb nebo činů spojených s EIZ

■ MARK

- ❖ uděluje SKIP
- ❖ cílem podpořit a ocenit mimořádné tvůrčí aktivity mladých pracovníků knihoven a studentů oboru, do 35 let
  - 2010 - Petr Škyřík, 2011 - Helena Selucká, 2012 - Blanka Vorlíčková, 2013 - Ladislava Zbiejczuk Suchá, 2014 - Dagmar Chytková, 2015 - Eva Vojtíšková, 2016 - Vojtěch Vojtíšek, 2017 - ???

Knihovnické ceny a soutěže

■ Biblioweb

- ❖ uděluje SKIP
- ❖ soutěž o nejlepší webovou prezentaci knihovny
- ❖ od roku 2002

■ Kamarádka knihovna

- ❖ uděluje SKIP
- ❖ pro dětská oddělení knihoven
- ❖ od roku 2007

Knihovnické ceny

- mají smysl???
- k čemu jsou dobré???

Financování

- rozpočty
- programy podpory knihoven
  - ❖ granty
    - VISK, FRVŠ, Knihovna 21. století
  - ❖ Evropské strukturální fondy
    - OP VaVpi, OP VK,...
  - ❖ ostatní
    - Finanční mechanismy EHP a Norské fondy
    - ...

VISK

- usnesením vlády ČR ze dne 10. 4. 2000 č. 351 o Konceptci státní informační politiky ve vzdělávání
- vychází z Konceptce rozvoje knihoven
- hlavní cíl:
  - ❖ inovace veřejných informačních služeb knihoven prostřednictvím ICT
- financování
- 9 podprogramů

VISK - přehled podprogramů

Označení	Program
<u>VISK1</u>	Koordinační centrum programu VISK
<u>VISK2</u>	Mimoškolní vzdělávání knihovníků
<u>VISK3</u>	Program vytváření informačních center veřejných knihoven - ICEKNI
<u>VISK4</u>	Digitální knihovna a archiv pro informační služby knihoven
<u>VISK5</u>	Národní program retrospektivní konverze katalogů knihoven v ČR - RETROKON
<u>VISK6</u>	Národní program digitálního zpřístupnění vzácných dokumentů - Memoriae Mundi Series Bohemica
<u>VISK7</u>	Národní program mikrofilmování a digitálního zpřístupnění dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru - Kramerius
<u>VISK8A</u>	Informační zdroje
<u>VISK8B</u>	Jednotná informační brána
<u>VISK9</u>	CASLIN - Rozvoj Souborného katalogu CASLIN a souboru národních autorit

Knihovna 21. století

- podpora nadstandardní knihovnické, informační a kulturně vzdělávací činnosti knihoven
- podporu dostupnosti informací pro občany se zdravotním postižením
- 4 podprogramy

Knihovna 21. století

- 1. Podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců
  - ❖ realizace výstav, besed, soutěží
  - ❖ nákup dokumentů pro menšiny
- 2. Podpora všeobecné dostupnosti knihovnických služeb pro občany se zdravotním postižením
  - ❖ nákup dokumentů pro nevidomé a slabozraké
  - ❖ nákup ICT pro zpřístupnění knihovnických fondů a EIZ v knihovnách nevidomým, slabozrakým a sluchově postiženým

Knihovna 21. století

- 3. Kulturní, výchovná a vzdělávací činnost
  - ❖ rozvoj čtenářství, celoživotního učení, přednášky, semináře, besedy, soutěže a výstavy, vydávání publikací, podpora komunitní činnosti knihoven a služeb pro skupiny ohrožené sociálním vyloučením
- 4. Ochrana knihovního fondu před nepříznivými vlivy prostředí
  - ❖ restaurování historických a vzácných knihovních fondů, prevence plísní a ochrana před nepříznivými vlivy prostředí

Fond rozvoje vysokých škol (FRVŠ)

- MŠMT
- projekt musí být v souladu s dlouhodobým záměrem VŠ
- omezený počet projektů na univerzitu v projektu A

FRVŠ - programy

Označení	Program
A	Inovace a rozvoj laboratoří, ateliérů a pracovišť pro odbornou výuku a informačních technologií ve vysokoškolském vzdělávání
E	Vysokoškolské knihovny
F	Inovace studijních předmětů
G	Tvůrčí práce studentů směřující k inovaci vzdělávací činnosti

Další projekty a programy

- Web IPK:

- ❖ <http://ipk.nkp.cz/programy-podpory/>

Strukturální fondy

- OP Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)
- MŠMT
- na období 2014-2020
- cíl = přispět k posunu ČR směrem k ekonomice založené na vzdělané, motivované a kreativní pracovní síle, na produkci kvalitních výsledků výzkumu a jejich využití pro zvýšení konkurenceschopnosti ČR

Eduforum

- společenství praxí
- výměna zkušeností mezi obory na úrovni základních a středních škol
- zapojeny i knihovnické školy

Problémy ESF

- časová náročnost
  - ❖ krátké výzvy
- administrativní náročnost
- spolufinancování
- často jen velké projekty
  - ❖ dostatek finančních prostředků
- udržitelnost
- koncepčnost???
- ❖ dočasný zdroj financí

Finanční mechanismy EHP/Norsko

- pomoc ze zemí EHP a Norsko
  - ❖ Norsko, Lichtenštejnsko a Island
- většina již ukončena (2009-2014)
- Technická asistence a bilaterální fond do 2017
- [více info](#)

Programy „Norských fondů“

	Označení	Program
1	Uchovávání evropského kulturního dědictví	<p>1.1 Ochrana a obnova nemovitého kulturního dědictví</p> <p>1.2 Zlepšení péče a ochrana movitého kulturního dědictví</p> <p>1.3 Obnova historických městských území a historických území v regionech</p> <p>1.4 Obnova historického a kulturního dědictví v regionech</p> <p>1.5 Odstraňování starých ekologických zátěží na pozemcích menšího rozsahu ve městech a obcích</p>
2	Ochrana životního prostředí	<p>2.1 Posouzení vlivů implementace mezinárodní legislativy na podmínky v oblasti ovzduší, vod a půd</p> <p>2.2 Monitorovací systémy v regionech a následné využívání výsledků monitorování</p> <p>2.3 Environmentální vzdělávání pro všechny úrovně státní a veřejné administrativy</p> <p>2.4 Odpadové hospodářství - zajištění a řízení na místní úrovni</p> <p>2.5 Podpora využití biopaliv a alter. zdrojů energie jako druhotného zdroje energie na místní úrovni</p> <p>2.6 Redukce skleníkových plynů v České republice</p> <p>2.7 Snížení poklesu biodiverzity a ochrana nedotčených biotopů</p> <p>2.8 Podpora technologií pro snížení zplodin a spotřebu paliv, zvýšení bezpečnosti ve veřejné dopravě</p>
3	Rozvoj lidských zdrojů	<p>3.1 Program na podporu a rozvoj modernizace služeb veřejné administrativy na regionální a místní úrovni prostřednictvím využití IT technologií</p> <p>3.2 Rozvoj a zlepšování poskytování sociálních služeb v regionech</p> <p>3.3 Podpora nevládních neziskových organizací</p> <p>3.4 Podpora začlenění menšin do společnosti</p> <p>3.5 Programy na prosazování rovnosti pohlaví ve veřejném sektoru</p> <p>3.6 Modernizace a vybavení jeslí, školek, škol, školních vzdělávacích center, dětských domovů</p>
4	Zdravotnictví a péče o dítě	<p>4.1 Systematická a primární prevence drogových závislostí</p> <p>4.2 Prevence přenosných nemocí</p> <p>4.3 Opatření pro zajištění bezpečnosti potravin</p> <p>4.4 Programy podpory dětí se specifickými problémy</p>
5	Podpora udržitelného rozvoje	<p>5.1 Pomoc při prosazování a implementaci Strategii udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni</p>
6	Vědecký výzkum a vývoj	<p>6.1 Vědecký výzkum a vývoj v uvedených prioritních oblastech, zejména v životním prostředí, zdravotnictví a v oblasti životních podmínek dětí</p>

Jak vnímáte knihovnu???

- Jak by měla vypadat ideální knihovna?
- Jaké služby nabízet?
- Mají ještě knihovny smysl?
- Mají knihovny nějakou budoucnost?

Děkuji Vám za pozornost

Martin Krčál
krcal@phil.muni.cz